

Viimane veerg

Täna hoiad sa käes selle aasta ja Sõmeru valla viimast valla-lehte. Uuest aastast potsatab sinu postkasti juba Rakvere valla sõnumikandja, kuhu on koondatud suure valla uudised, tegemised ja lood inimestelt meie seast.

Milline näeb välja järgmine leht on põnev ja teadmata veel kõigile, aga luban, et ühendame oma jõud, et teid taas igakuiliselt rõõmustada.

Uute lugemisteni uues kuues!

Töö kiidab tegijat

Eks tööd olegi raske hinnata. Mis ühe jaoks tundub lihtne kui lapsemäng, nõuab teiselt suurt pühendumust ja hulga aega, et tulemusega rahul olla. Siinjuures on ääretult tore ja tähtis, et need tegemised ei jääks märkamata.

Novembri keskpaigas tunnustasid Tallinna Ülikooli Rak-vere kolledž ja Lääne-Viru Omavalitsuste Liit Lääne-Virumaad käsitlevate üliõpilastööde konkursi nominente ja laureaate. Eraldi tõsteti esile nelja tööd. Nende hulgas vääris tunnustamist Sõmeru lasteaias lasteaiapäetajana töötava, Tallinna ülikooli tudengi Külli Hallik-Vilu bakalaureusetöö „Draamaõpetuse kasutamine õppekasvatustöös ja teatrielamuste mitmekesisus Lääne-Virumaa lasteaeades“. On suur rõõm, et eriala inimesed püüavad leida võimalusi ja parendada ise enda tegemiste kaudu oma töökeskkonda.

Lääne-Virumaa kodanikuühenduste konverentsil, 23. novembril, kuulutati välja ja tunnustati maakonna sädeinimesi ja sädeorganisatsioone. SA Lääne-Viru Arenduskeskuse tunnuskirja „Sädeinimine“ 2017 pälvis Liivika Harjo Väike-Maarja vallast. „Sädeorganisatsioon“ on Lääne-Virumaa Puuetega Inimeste Koda.

Sõmeru vallast esitati Sädeinimese kandidaadiks Piret Laidroo, kui tööline piirkonna säde, kellel jagub lõputult ideid ja energiat noortega tegutsemiseks. Sädeorganisatsioonidena kandideerisid abivalmis ja sõbraliku personaliga Sõmeru tervisekeskus, kus toimub järjepidev areng terviseteenuste osutamisel ning korraldatakse arsti vastuvõtte ka valla teistes keskustes – Uhtnas ja Ubjas.

Teiseks kandidaadiks oli Sõmeru vald, kui MTÜ-sid toetav organisatsioon, kes on aidanud mittetulundusühinguid nii sisulise tegevuse, finantsilise, kui ka ruumide korrashoiu ja remondi osas. Tänu sellele on vallas tugevad küla- ja noortekeskused, kus töötavad särasilmised sädeinimesed, kes pakuvad põnevaid tegevusi ja võimalusi eakatest päris noorteni välja.

Lisaks sädemetele andis Lääne-Viru keskraamatukogu välja aasta raamatukoguhoidja tiitli, mille pälvis Inge Pikkoja Uhtna raamatukogust.

Kümme aastat laulurõõmu

Detsembris tähistab Uhtna naiskoor oma kooslaulmise kümendat sünnipäeva. Imetlen neid naisi, kellel jätkub tahtmist tulla oma pere kõrvalt kokku ning õppida ja harjutada, aga seda nimetatakse ju lauluarmastuseks. Just sel põhjusel tulevadki need pea kolmkümmend naist kokku, kes iga nädal dirigentide Mirja Marksoni ja Elina Peri juhendamisel aina uusi laule õpivad, mida aastast mitmetel kordadel ka publikuni tuuakse. Alati on nende ülesastumised südamesse tungivad ja head meeleolu loovad. Soovin teile tahet oma rõõmu jagada veel paljudeks aastateks!

On juba jõulumõtteid, soove meie unes

On alanud üks aasta oodatumaid kuid. Kuu, millesse jätkub nii palju emotsioone, ootusi, unistusi ja soove. Nii väga sooviks, et kõik oleks päris, kus jõuluvanale võiks sosistada kõrva oma jõulusoovi, näha oma lähedaste rõõmust säravaid silmi ja rahulolu. Nii väga sooviks, et kordki täituksid meie kõigi südamesoovid. Täna jääb vaid uskuda, et juhtubki see väike jõuluime, mis võib korda saata paljut.

Head lugejad, soovin teile edu oma väikeste imede otsimisel, et jõuluag tooks teie kodudesse hingerahu ja südamesse armastuse.

ANNIKA AASA
toimetaja

Salasooovid — küünaldesse
Jõulusära — silmadesse
Usk ja lootus armastusse
Jõulurahu südamesse

Heid saabuvad pühi

soovib volikogu ja vallavalitsus

Lugemisrõõmu täis Uhtna raamatukogu

Detsembris tähistab Uhtna raamatukogu oma seitsmekümendat sünnipäeva. Selle aja jooksul on raamatukogu lugemispisikuga nakatanud tuhandeid.

70 aasta jooksul ...

... on raamatukogu asunud 4 erinevas majas: Sämi koolimajas, perekond Tennemaa eramus, Uhtna mõisas ja Uhtna lasteaias majas.

... on raamatukogul olnud 3 juhatajat: Arnold-Voldemar Lugenberg (1947–1972), Helle Pikkoja (1972–2001), Inge Pikkoja (2001–...)

... on raamatukogusse saabunud 34 624 raamatut.

Kas teadsid ...

... et Uhtna raamatukogu piirkonda kuulub Uhtna alevik ja ümberkaudsed külad, kus elab kokku 912 inimest (seisuga 01.01.2017). Sõmeru

Võrdleme võrreldamatut...

	1948	1973	1.12.2017
lugejaid	55, neist 16 last	286, neist lapsed 107	292, neist lapsed 120
laenutusi	1460	5530	7259
külastusi	Ei tea	1847	6033
Raamatuid juurde saadud	250	483	327
Internetipunkti külastusi	Ei olnud veel arvuteid ega interneti	Ei olnud veel arvuteid ega interneti	1017, neist laste külastusi 826

Raamatute laenutus käib põlvest põlve Inge ja Helle Pikkojal.

Keskel kaardikepiga raamatukogu juhataja hr Lugenberg.

vald annab iga elaniku kohta 3,50 eurot raamatute ostmiseks, riik lisab omalt poolt 1,80.

... et Uhtna raamatukogus on olemas kolme Eesti Vabariigi Presidendi autogrammi-ga raamatud: Lennart Meri, Arnold Rüütel ja Toomas Hendrik Ilves.

... et raamatukogus saab kohapeal kasutada elanike poolt raamatukogule annetatud ajakirju ja raamatuid, mis pärinevad esimese Eesti Vabariigi aegadest.

... et korra kuus külastab raamatukogu direktor Uhtna hooldekodu elanikke raama-

tukohvriga, et nemadki saaksid kirjandust laenutada.

... et raamatukogu juhataja Inge Pikkoja eestvedamisel ja suure töö tulemusena avati möödunud aastal raamatukogu Eesti esimene topoteek, mis annab kogukonnale ligipääsu digiteeritud ajalooallikatele.

Täna pakub raamatukogu peavarju ja seltsi...

... lastele, kes ootavad busi või sisustavad lihtsalt oma vaba aega.

... teispäeviti mandoliini-orkestrile ja neljapäeviti puhkpillile.

... Uhtna naisseltsingule, kellele korraldatakse huvitavaid koolitusi ja koosviibimisi.

... kogu piirkonna ajalookroonikale, mis on järeltulevatele põlvedele kappidesse hoiule pandud.

... ärakuulamist ja igapäevaseks olemasolemist.

Palju õnne Uhtna raamatukogu!

ANNIKA AASA

Selge, kuid siiski nii segane

Kas me elame juba Rakvere vallas? Milline on minu postiaadress? Aga miks on kaks vallavalitsust või miks te olete volikogu esimees ja vallavanem üheaegselt? Selliseid ja veelgi huvitavamaid küsimisi tuleb viimastel aegadel ridamisi. Lisaks on küsimusi, millele ei oska ka ise vastata. Seniajani ei ole selge, millal Rakvere vallavalitsus ametiasutuseks saab uue registreerimiskoodi. On ainult teada, et uue aasta alguses ja viie päeva jooksul, ei enam.

Lohutan teid kõiki ja iseenast, küll asjad laabuvad ja probleemid lahenevad. Saavad ametnikud ametisse, vallavanem õpib ameti selgeks, sildimajandus saab korda – elu läheb jälle omasoodu õigesse rööpasse. Hinnanguhaldusreformile anname aastate pärast, loodetavasti positiivse.

2. detsembril täitis mul 15 aastat vallavanema ametisse asumisest (konkursi tulemusena). Aeg on möödunud lennates, olen saanud tuttavaks ja sõpradeks väga paljude toredate inimestega. Kui seda rõõmu poleks olnud, vaevalt oleksin niikaua vastu pidanud. Tegutsemislusti ja indu andis positiivne suhtumine

ja heatahtlikkus vallarahva poolt. Olen TEILE ülimalt tänulik.

Kuid ega ma päriselt ära kao. Jõudumööda lõon kaasa valla tegemistes ja üritustel. Ikka võib mul nõobist kinni võtta ja oma mureddest ja ka rõõmudest rääkida. Volikogu esimehena ei sekku ma kindlasti vallavanema ja vallaametnike töössse, kuid soovi korral püüan ikka nõu ja jõuga abiks olla.

Lahkuv aasta jääb minu mälusse äärmiselt keeruka ja probleemiderohkena. Sellistel puhkudel kiputakse ütlema, et hullemaks minna ei saa.

Saab minna ainult paremaks ja rõõmsamaks ja seda ma TEILE soovingi.

Soovin kõigile ilusat adventi ja jõuluaega. Ärge vaevake oma pead kinkide ostmisel ja jõulupraadide valmistamisel. Elus on palju olulisemaid väärtusi – suhelge oma lähedastega, leidke endile aega – unustage mõnekski päevaks oma igapäevamured ja te tunnete kui väärt on meie elu elamiseks. Naeratage rohkem, siis leiab õnn ka teid kiiremini üles.

KAUNIST JÕULUAEGA!

PEEP VASSILJEV

Kool, koolitee, kooliaeg, koolipäev ...

Õpetajad Sirla ja Jaana vaibaga algust tegemas.

Kudumisvõtteid õpib 3. klassi Nanete.

Päevad täis õppimist, tööd, avastamisi. Saladus pole seegi, et alati ei lähe kõik nii nagu plaanitud ning ette tuleb ka pettumusi ja pisaraid – seda, mis kipub varjutama koolirõõmu.

Sestap otsustasidki Uhtna põhikooli õpilased õpetajate Jaana Kangro ja Sirla Nõlvaku eestvedamisel Eesti Vabariigi 100 sünnipäeva auks kududa oma koolirõõmu vaibatriipudesse, et seda säilitada nii iseenda kui ka tuleviku kooliteed alustavate õpilaste jaoks. Nii käibki juba teist nädalat vahetundides ja tunnivälisel ajal lõikumine, kerimine ja kudumine. Enamus on oma rõõmuvärvivaliku teinud. Nüüd vaja see vaid kirevaks triibukangaks kududa.

Kena koolirõõmu kõigile!

SIRJE REBANE

Tütarlaste käsipalli miniliiga

Selle õppeaasta tütarlaste käsipalli miniliiga I etapp toimus 18. novembril Tapal. Sõmeru põhikooli tüdrukute võistkonnad võistlesid kolmes vanuseklassis.

Kõige vanemas rühmas saavutasid Sõmeru tüdrukud VI koha. Selles vanuseklassis oli ka kõige rohkem võistkondi. Võistkond mängis koosseisus: Miia Marie Helena Aul, Elina Suhhareva, Loveli Piirson, Jekaterina Bolonenkova, Kirke Lakur, Elis Gaver, treenerid Raili Kruusamäe ja Johan Utt.

Keskmisses vanuseklassis võitsid Sõmeru tüdrukud I koha, võites kõiki vastaseid. Võistkond mängis koosseisus: Mirelle-Marii Pärnsalu, Agnes Hõövelson, Mary-Liis Luik, Karoli Pajussaar, Tuuli Seidelberg, treenerid Hannaliisa Rebane ja Johan Utt.

Esikoha saanud pallurid.

Kõige nooremas vanuseklassis saavutasid tüdrukud II koha. Võistkond mängis koosseisus: Krisselin Undrest, Anete Lillepuu, Kirke Tull, Elisabeth Iskül ja Margot Kerge, treener Johan Utt.

Suur tänu lapsevanematele, kes aitasid transpordiga ja olid lastele võistlusel kaasa

elamas. See andis võimaluse osaleda miniliigas kolme võistkonnaga. Aitäh perekonnad Iskül, Lakur, Luik ja Seidelberg.

JOHAN UTT

Sõmeru põhikooli käsipalliringi juhendaja

Viimased Sõmeru valla beebid

Isadepäeva eel kutsus Sõmeru vallavalitus taas kokku oma väikesed ilmakodanikud, et jätkata pea kümme aastat tagasi ellu kutsutud traditsiooniga,

kinkida oma valla lastele nimeline hõbelusikas. Sel korral oli pidu eriline, sest välja anti Sõmeru valla viimased hõbelusikad. Lisaks lusikale said lapsed kaasa

laste kirjanduse keskuse ja kultuuriministeeriumi poolt väljaandnud toredate kogumiku „Pisike puu“.

SS

Lasteaia uudised

Isadepäev

Uhtna lasteaed pidas seekord isadepäeva koos Kaitseliidu Viru malevlastega. Vaatamata tihedale ajagraafikule seoses Kaitseliidu 99. aastapäeva tähistamisega maabus 7. novembri õhtul lasteaia õuele tõeline dessant – suur telk mitmesuguste relvade ja varustusega, mida lubati ka katsuda ja proovida, läikivad sõjamasinad, kuhu võis sisse istuda. Väga põnev oli lastel tutvuda meditsiinalase varustusega. Omaette elamuse pakkus lastele õues ringisilkav imearmas teenistuskooerakutsikas.

Õhtu üllatuseks tehti lastele ühe auto kastis ka väike sõit.

Selle kõige korraldamise eest suur tänu aktiivsetele ja lahetele kaitseliitlastele Leili Kangile ja Tarvo Plotnikule ning nende noortele kaaslastele, kes samuti väga

asjatundlikult selgitusi jagasid.

Sõmeru lasteaed tähistas isadepäeva ühise mängupeoga noortekeskuse saalis, kus head tuju jagasid ja tegevust juhendasid muusikaõpetaja Mirja Markson ning liikumisõpetaja Kersti Piht.

Peo lõpus avaldati kokkuvõtte Sõmeru lasteaia oktoobrikuu terviseüritusest „100 ringi ümber lasteaia“.

Selgus, et kõik lapsed koos oma vanematega ja lasteaia personal kokku liikusid 2698 ringi, mis on 666,4 kilomeetrit. Liikumisrõõm loodetavasti jätkub.

Uhtna lasteaia tehakse terviseringe kuni 24. veebruarini 2018. a.

Toreda mängupeo eest Sõmerul aitäh õpetajatele ja Aare Heinale, kes helitehnikat korraldas.

Üleeuroopaline jäätmetekke vähendamise nädal 20. –26. november

Seekord oli fookuses korduvkasutus, ümberdisaini-

ne ja parandamine. Sel põhjusel oli Mömmikute ja Sipsiku

rühma lastel taas külas Pori kuni Paemuuseumi giid Triin Yerlikaya, kes nüüd rääkis lastele keskkonnakaitsest ning seejärel õpetas meisterdama taaskasutatavatest materjalidest. Sipsikute rühma lapsed valmistasid korduvkasutatava puuvilja/köögivilja ostukoti, milleks sobisid võrkja kanga jäägid ja mida õmmeldi joogikõrtest tehtud nõeltega. Mömmikute rühm valmistas sokkidest lelut. Lastele meeldis meisterdamine väga, ehkki see oli pingutust nõudev tegevus.

Koostöö muuseumiga

Uhtna lasteaia Tähetäpse rühma õpetajad Piia Allvee ja Laidi Plotnik ning õpetaja abi Dagmar Lõhmus olid personaalselt kutsutud sihtasutuse Virumaa Muuseumid Rehbinderi

maja pidulikule avamisele novembri lõpus.

Muuseumitöötajad hindavad ning peavad tähelepanuväärseks õpetajate pikaajalist head koostöötaht ja osavõtlikkust muuseumi-

programmide läbiviimisel lasterühmale.

Tutvudes ise uue näitustemajaga, saavad õpetajad teha plaane järgnevateks lapsi harivateks muuseumi-külastusteks.

Halloween ja kadrisandid

Oktoober lõppes Mömmikute rühmas vahva halloweeni-karnevaliga, et teha algust hingede ajale. Lapsed olid ennast kostümeerinud haa-tagusteks tegelasteks. Kõrvitsatest kumav küünlavalgus aitas luua sobiva meeleolu, et mõista müstilist maailma. Pärast pidu maiustati ämblikmuffinidega.

Ka Mömmikute rühma november on olnud tegus. Kõige põnevamaks ürituseks võib pidada kadripäeva tähistamist. Nädala jooksul õppisid lapsed selgeks luuletuse, laulud, tantsud, ja mõistatused. Kadripäeva hommikul oli rühm täis signat ja saginat. Korraldajad eelnevalt õpitut, sätiti kostüüme, maaliti põski ja kulme ning sanditati Sõmerul raamatukogus, vallamajas ja poes. Tundus, et suutsime

kõiki üllatada. Lapsed olid enda üle väga uhked ja pere-rahvaski oli meie vastu lahke. Komme saame süüa nüüd kohe mõnda aega.

Lisaks kadrijooksule on põnevaid ettevõtmisi veelgi. Novembris seati lasteaia üles näitus „Vana aja asjad“, kuhu kõik soovijad said tuua vanaaegseid esemeid. Külastasime ka Rakvere linnakodaniku muuseumi. Lisaks käisid meil

külas proua Linda Hein, kes rääkis oma lapsepõlve kadripäevast, jahimees Jaan Villak, kes üllatas lapsi topiste ja karunahaga ning valla piirkonnapolitseinikud, kes rääkisid ohutust liiklemisest.

Täname kõiki külalisi ja tublisid Mömmikute vanemaid aktiivse koostöö eest!

MONIKA GUSTAVSON JA MÖMMIKUTE ÕPETAJAD

Maksuvaba tulu hakkab sõltuma inimese aastatulust

Järgmine aasta toob suu-
rele osale inimestest kaasa
maksuleevenduse, kui mak-
suvaba tulu määr kerkib 500
euroni. Samas tekib vajadus
oma aastasel tulul silm peal
hoida, et vältida tulumaksu
juurde tasumist 2019. aastal.

Alates 2018. aastast jagu-
neb saadava maksuvabastu-
se suurus kolme peamisesse
gruppi. Kui aastane tulu on
kuni 14 400 eurot ehk 1200
eurot kuus, siis on võimalik
kasutada maksimaalset mak-
suvabastust, mis on 6000 eu-
rot aastas ehk 500 eurot kuus.

Kui kuine sissetulek on va-
hemikus 1200–2100 eurot
(aastane tulu 14 400–25 200
eurot), siis hakkab maksu-
vaba tulu suurus 500 eurost
vähenema ja mida lähemal
see on 2100 eurole, seda väik-
sem on maksuvaba tulu. Üle
2100 euro (aastas üle 25 200
euro) teenides on kogu tulu
tulumaksuga maksustatav ja
maksuvaba tulu suurus on 0
eurot.

Inimestel tuleb juba enne
järgmist aastat mõelda, mil-
lisesse tuluvahemikku kuu-
lutakse, et selle alusel esitada
maksuvaba tulu avaldus oma
tööandjale või muule välja-
makse tegijale, näiteks sot-
siaalkindlustusametile.

Kui inimene ei ole aasta
alguses arvestanud mõne
täiendava tuluga, näiteks
korterit väljajüümisest saa-
dud tulu või preemiaga, siis
võib aasta jooksul arvestatud
maksuvabastus olla liiga suur
ja tekitada sellega tulumaksu
juurde maksmise kohustuse
2019. aasta alguses.

Raskesti etteennustatava
tulu puhul on mõistlik pigem
olla maksuvaba tulu arvesse
võtmisel tagasihoidlikum,
et vältida tulumaksu juurde
maksmist. Enamasti tuleneb
tulumaksu saab 2019. aasta
alguses esitatava tuludekla-
ratsiooniga tagasi.

Uuest aastast kaob ära
täiendav maksuvaba tulu
pensionidele ja kahjuhüvi-
tistele. Kui pensioni saaja ei
ole sotsiaalkindlustusametile
maksuvaba tulu arvestami-

seks avaldust esitanud, siis
arvestatakse tema pensionilt
alates 2018. aasta jaanuarist
automaatselt tulumaks esi-
mesest eurost.

Inimesed, kes on juba esi-
tanud sotsiaalkindlustusame-
tile tulumaksuvaba osa arves-
tamise avalduse, uut avaldust
esitama ei pea. Alates 1. det-
sembrist saab inimene ka ise
eesti.ee portaalist järgi vaa-
data, kas tulumaksuvabastu-
se rakendamiseks avaldus on
esitanud või mitte. Kui ei ole,
siis saab avalduse sealsamas
kohe ka esitada.

E-maksuametis/e-tolli
lisandub veel võimalus jook-
svalt näha, kui palju on erine-
vad väljamaksjad inimesele
tasu maksnud ja maksuvaba
tulu kasutanud. Kui mak-
suvaba tulu on kasutatud
üle piirmäära, saab näha ka

võimalikku täiendavat tulu-
maksukohustust, mis tekib
tuludeklaratsiooni esitamisel.
See on prognoos, sest kui sis-
setulek aasta jooksul muutub,
siis muutub ka maksuvaba
tulu suurus. Samuti puudub
MTA-l info täiendavate tu-
lude ja võimalike mahaarva-
miste kohta, mis tuleb esitada
alles järgneva aasta tuludek-
laratsioonil.

Seetõttu tasub e-
maksuametis/e-tollis oma
e-postiaadress ja telefon üle
vaadata, sest MTA saadab
teavitusi, kui maksuvaba tulu
hakkab enne aasta lõppu täis
saama.

Lisainfo:

- Rohkem infot maksuvaba
tulu kohta leiad meie kodule-
heküljelt [www.emta.ee/mak-](http://www.emta.ee/mak-suvaba-tulu)
suvaba-tulu või infotelefonilt
880 0811.

- Pensioni ja kahju- ning
vanemahüvitise saajad saavad
oma küsimuste korral lisain-
fot sotsiaalkindlustusameti
kodulehelt [www.sotsiaal-](http://www.sotsiaal-kindlustusamet.ee/et/mak-suvaba-tulu-alates-1-jaanuarist-2018)
kindlustusamet.ee/et/mak-
suvaba-tulu-alates-1-jaa-
nuarist-2018 või tulumaksu
infotelefonilt 6610551.

Jaanuarist saab proteeside hüvitist ainult haigekassa partnerite juures

Alates 1. jaanuarist 2018
saab hammaste proteesi-
de hüvitist kasutada ainult
nende proteesitegijate juu-
res, kes on sõlminud hai-
gekassaga vastava lepingu.
Seoses muudatusega saab
käesoleva aasta proteesi-
arveid haigekassale esitada
ainult kuni 31. jaanuarini
2018. Pärast 31. jaanuarit
esitatud arved enam tasu-
misele ei kuulu.

Palun vaadake üle enda
arved ja küsige ka oma lä-
hedastelt, kas tänavused
proteesiarved on haige-
kassale esitatud. Tänu uue
aasta algusest jõustuvale
muudatusele hakkab kõigi
haigekassa partnerite juures
üle Eesti kehtima hammaste
proteesidele sama hind.

2018. aastasse proteeside-
ga seotud aega kinni pannes
tasub arstilt kindlasti üle
küsida, kas tal on haigekas-
saga leping või kas ta pla-
nib sõlmida lepingu, mis
annab õiguse proteeside
eest hüvitist saada. Kuna ka
hambaarstide jaoks on tegu
suure muudatusega, palu-
me esimestel kuudel ini-
mestelt mõistvat suhtumist.
Hambaarstidega proteeside
hüvitamise lepingute sõl-
mimist alustati detsembris
ning kohe uue aasta alguses
ei pruugi veel paljudel le-
pingut olla.

Võimalusel tasub inime-
sel proteeside aja broneeri-
misega veidi oodata ja teha
seda jaanuaris või veebrua-
ris. Nii saab inimene olla

vastuvõtule minnes kindel,
et ta saab ka hüvitist kasu-
tada. Vastasel juhul peab ta
tasuma kogu summa ise.

Ükski kehtiv hüvitise
summa või jääk ei lähe ini-
mese jaoks kaduma. Kui
inimesel on 2017. aasta lõ-
pus proteeside jaoks kehtiv
hüvitise jääk näiteks 120 eu-
rot, saab ta seda alates 2018.
aasta algusest ikka kasuta-
da, lihtsalt haigekassa lepin-
gupartnerite juures.

Alates jaanuari algusest
arvestatakse soodustuse
summa alati kohe maha
hambaarsti juures maks-
mise hetkel. Enam ei saa
inimene esitada avaldust
tagantjärele haigekassale,
sest kogu arveldus hakkab
toimuma otse proteesitegija
ja haigekassa vahel.

Proteeside eest on õigus
hüvitist saada järgmistel rav-
vikindlustatud inimestel:

- töövõimetuspensionärid;
- vanaduspensionärid;
- osalise või puuduva töö-
võimega inimesed;
- üle 63-aastased ravikind-
lustatud eakad.

Millal tähtub kolm aas- tat ja saab uuesti taotleda hambaproteeside hüvi- tist?

Kui eakale pole varem
hambaproteeze valmista-
tud, algab kolmeaastane
periood 260 euro kasu-
tamiseks kuupäevast, kui
hüvitist esimest korda tar-
vitati. Uuesti tekib hüvitise
taotlemise õigus, kui sellest

kuupäevast on möödunud
kolm aastat ning inimene
pöördub proteeside paran-
damiseks või uute tellimi-
seks hambaarsti juurde.

Hüvitise summat kasu-
tamata jäänud osa järgmisse
perioodi edasi ei kandu. Kui
kindlustatu ei tea täpselt,
kui kaua eelmiste proteesi-
de valmistamisest möödas
on, soovime seda täpsus-
tada proteeside valmistaja-
ga või uurida haigekassast
enne hambaarsti juurde mi-
nemist. Seda saab kontrol-
lida ka riigiportaalist [www.](http://www.eesti.ee)
eesti.ee „Hambaravi- ja pro-
teesiteenuste info“ kaudu
või saates allkirjastatud kü-
simuse haigekassasse posti-
ga, e-postiga või külastades
meie klienditeenindusi.

Näide

Marta esimesed hamba-
proteesid valmisid 195,78
euro eest 7. mail 2015. Mar-
ta esitas haigekassale kulu-
tuse hüvitamiseks avalduse
ja teenuse eest tasumist
tõendavad dokumendid.
Sellest päevast algas Martal
kolmeaastane hüvitise pe-
riood. Haigekassa maksis 90
päeva jooksul avalduse saa-
misest Marta arveldusarve-
le proteesihüvitise 195,78
eurot.

2016. aasta novembris
pöördus Marta proteeside
parandamiseks taaskord
arsti poole ning esitas hai-
gekassale uue avalduse ja
arve 69,78 eurot. Haigekas-
sa hüvitas 90 päeva jooksul

Martale kasutamata hüviti-
se osa 59,87 eurot (255,65
eurot - 195,78 eurot = 59,87
eurot).

Alates 01.07.2017 tõu-
sis proteesihüvitise sum-
ma 260 euroni. Kui Marta
kasutab alates 01.07.2017
hambaproteesi teenuseid,
on tal õigus täiendavale
4,35 eurole. Kuna nüüd on
Marta kogu proteesihüvi-
tise summa ära kasutanud,
on tal uuesti võimalik hüvi-
tist saada alates 2018. aasta
8. maist.

2018. aastasse hambaars-
ti aega kinni pannes küsib
Marta arstilt üle, kas tal on
haigekassaga leping, mis
annab õiguse proteeside
eest hüvitist saada. Alates
2018. aasta algusest arves-
tatakse soodustuse summa
alati raviarvelt maha kohe
maksmise hetkel ja Marta
ei pea enam esitama selleks
tagantjärele haigekassale
avaldust.

Lisainfot proteeside hü-
vitise kohta saab haige-
kassa kodulehelt [www.](http://www.haigekassa.ee/hambaravi)
haigekassa.ee/hambaravi,
klienditelefonilt 669 6630
(E-R 8.30-16.30), kliendi-
teenindustest, saates all-
kirjastatud avalduse info@
haigekassa.ee, ning riigiporta-
alist www.eesti.ee rubrii-
gist „Hambaravi- ja protee-
siteenuste info“.

KAIDI KASENÖMM

Tervise edenduse ja
kommunikatsiooni talituse
spetsialist

Ohutu aastalõpp

Ees on jõuluaeg ja aastavahetus
See on aeg, kui inimesed taha-
vad kaunistada oma kodu jõuluteemaliste kaunistustega, põletada
rohkem küünlaid, aga ka rohkem pidutseda nii oma lähedaste kui
ka suurema seltskonnaga. Juba enne pühi, aga ka jõulude ja aastava-
hetuse meeleolus peab mõtlema, kuidas see aeg mööduks ohutult.
Ainult nii saame me kõik rõõmu tunda ja nautida pühi.

Suurema osa tuleõnnetustest saab alguse hooletust ümberkäimi-
selt lahtise tulega. Samuti on tulekahjusid põhjustanud vananenud
ja ülekoormatud elektrijuhtmetist ja katkised elektriseadmed. Jät-
kuvalt puhkeb palju tulekahjusid, mis saavad alguse hooletust suit-
setamisest.

Igaüks meist saab muuta jõulud ja aastavahetuse oma kodus ja enda lähedaste kodus turvaliseks. Märgake ohte ja pidage meeles:

- Asetage küünlad tulekindlale alusele ning kaugemale kergesti
süttivatest esemetest! Küünlaleek võib süüdata küünlajalga ümbrit-
seva kaunistuse või liiga lähedal olevad tekstiilmaterjalid. Samuti
on väga ohtlik panna küünlad põlema jõulukuusel
- Ärge jätke põlevaid küünlaid järelevalveta! Isegi kui olete süüta-
nud küünla tulekindlale alusele ja ohutusse kaugusesse teistest ese-
metest, ei tohi jätta küünlaid põlema ja ise magama minna või üldse
kodust lahkuda. Küünla võib maha pillata teie koduloom, samuti ei
pruugi lapsed osata küünlaga ohutult ümber käia.
- Ärge koormake vooluvõrku üle elektriliste seadmetega! Kui
elektrivõrk on ülekoormatud, siis juhtmed võivad kuumeneda ning
hakata sulama. Lühisesse sattudes võivad need süüdata ümbruse.
Samuti ei tohiks jätta põlema elektrilisi jõulukaunistusi ilma järe-
lvalveta. Kui lahkute kodust või lähete magama, on mõistlik need
välja lülitada.
- Olge hoolsad toidu valmistamisel! Söögi valmistamise ajal on
kõige parem viibida köögis. Toidu unustamisest sisselülitatud pli-
idile võib alguse saada väga traagiliste tagajärgedega tulekahju. Eriti
hoolsad peavad olema eakad inimesed.
- Ärge jätke põlevat kaminat ja küdevat ahju järelevalveta! Lahti-
ne tuli on alati ohtlik ning sellega tuleb ümber käia väga ettevaatli-
kult. Küttekolde ümber ei tohi olla kergestisüttivaid materjale (vaip,
ka puidust põrand, diivan jm), sest kaminast või ahjusuust lenna-
nud šademetest võib alguse saada tulekahju.
- Ärge laske õhku ilutulestikku olles hoonetele ja teistele inimes-
tele liiga lähedal! Ilutulestikku võib kasutada hoonetest ja inimes-
test kaugemal järgides täpselt selle kasutusjuhendit. Taevalatena
õhku laskmisest soovivad päästjad sootuks loobuda.
- Ärge suitsetage siseruumides! Kui hoolite endast ja oma lähe-
dastest, ärge suitsetage siseruumides, sest hõõguvast suitsuotsast
võib kergesti puhkeda tulekahju.
- Kontrollige oma kodus suitsuandurit regulaarselt! Igas kodus
peaks ammu olema suitsuandur, mis varakult avastab tekkinud tu-
lekahju ning annab sellest märku valju signaaliga. Kui suitsuandur
on juba olemas, tehke suitsuandurile enne pidustusi väike üllatus
– pühkige andurilt tolm, vajadusel vahetage patareid ja testnuppu
vajutades veenduge, et suitsuandur on töökorras. Aidake selles ka
oma lähedasi, eriti vanemaealisi, kes vajavad abi suitsuanduri kont-
rollimisel.
- Juba enne pühi on soovitatav vaadata kodus ringi – kas kõik on
tehtud selleks, et inimestel oleks ohutu. Veebis saab oma kodu tu-
leohutust testida aadressil <https://www.kodutuleohutuks.ee/> . Test
annab kohe tagasiside kodu ohutuse kohta ning samast saab pääs-
tenõustaja soovitusi, kui olukord vajab parandamist.
- Kui hoolite oma lähedastest, sugulastest ja sõpradest, kinkige
neile suitsuandur, kui seda neil ikka veel ei ole. Samuti on suurepä-
rane kingitus tulekustutustekki, tulekustuti või hoopis korstnapüh-
kija külaskäik – see toob alati õnne.

Tuli ei tunne korteri piire

Kortermaja tuleõnnetuste ennetamises on igaihe panus
oluline - nii majaelanikul kui korteriühistul. Kortermajas le-
vib tulekahju kiiresti ja põlengus võivad kannatada saada nii
kõrvalkorterid kui maja trepikoda, katus kui fassaad. Selleks,
et põleng kiiresti avastada, peab igas kodus olema töökorras
suitsuandur.

Päästeameti tuleohutuskampaania on sel korral suunatud
just kortermaja elanikele. Päästeamet kutsub kortermaja elani-
ke ja ühistuid üles osalema tuleohutuskampaanias.

Leppige oma majas kokku suitsuanduri kampaaniajuht, te-
gemist võib olla ühistu esimehe, liikmetega või lihtsalt aktiivse
majaelanikuga. Kampaaniajuht külastab oma maja elanikke ja
uurib, kas neil on töökorras suitsuandur. Vajadusel aitab andu-
ri paigaldamisega või hankimisega. Kui kõik korterid on allkir-
jaga kinnitanud suitsuanduri olemasolu, saab ühistu auhinna.

Auhinna saamiseks tuleb minna aadressile [www.kodutuleo-](http://www.kodutuleo-hutuks.ee)
hutuks.ee ja täita registreerimisvorm. Kirja tuleb panna korte-
rite arv, aadress, kontaktisik. Seejärel läheb registreerimisvorm
juba piirkonna Päästekeskusesse.

Esimesed 100 ennast registreerinud ja suitsuanduriga varu-
stanud ühistut saavad Päästeametilt kingituseks tulekustuti, mis
paigaldatakse maja trepikotta. Tulekustuti antakse maja esin-
dajale pidulikult üle, paigaldatakse koos juhustega maja trepi-
koja seinale. Lisaks loositakse kõikide soovi avaldanud ühistute
vahel välja trepikoja seinamaaling.

Päästeamet soovib kõigile rahulikku ja ohutut jõuluaega ning lõbusat aastavahetust!

Huviharidus Sõmeru vallas

Iga vanem tunneb rõõmu, kui lapsel on võimalik tegeleda väljaspool kooli huvipakkuva tegevusega, panustades selleks oma aega ja raha. Samas ei ole huviharidusse panustamist ning lapse saadud emotsiooni või oskusi võimalik mõõta, tuleb võtta seda kui investeringut tema tuleviku kujundamisel.

Sõmeru valla huvihariduse ja -tegevuse kord sai sel sügisel uue hingamise. Valla eelarve ja riigi poolsete täiendavate vahendite eraldamisega suurenes valla poolne toetus. 2017. aastal oli eelarve 41 000 eurot ja sügisel lisandus riigi poolne täiendav toetus 29 351 eurot, kokku 70 351 eurot. Antud summa kulub peamiselt huvihariduse ja -tegevuse toetuseks, lisaks toimuvad ka huviringid noortekeskustes. Eelarve ülejääk kantakse järgmise aasta huvitegevuse eelarvesse üle. Valdade ühinemi-

se järgselt on 2018 aastaks prognoositav huvitegevuse eelarve umbes 200 000 eurot, sellest 125 343 eurot tuleb riigi täiendava toetusena huviharidusele ja -tegevusele.

2017/2018 õppeaastaks laekus Sõmeru vallale 154 avaldust, sellest 147 õpilase huvitegevust toetab Sõmeru vald 100% ulatuses ning lisaks toetatakse teist huvitegevust 21-l õpilasel 50% ulatuses.

Tegevusvaldkondade põhjal saab hetkel enam toetust spordivaldkond, järgnevad muusika, tants ja kunst. Populaarsemad huvitegevuse alad on osalejate arvu põhjal tantsimine ja jalgpall. Osalejaid spordis 72, muusikas 19, tantsus 68, kunstis 9, kokku 168 last. Prognoositav spordikulu 32 264, muusikas 25 341, tantsus 20 806, kunstis 3603, kokku 82 014 eurot. Peamised teenuste osutajad spordi valdkonnas

on MTÜ Rakvere JK Tarvas (jalgpall, 35); Rakvere spordikool (14); MTÜ Arma hipoteraapia- ja ratsakeskus, (ratsutamine, 4); Ema Aed OÜ (jooga, 4). Muusika valdkonnas muusikakool Rajaots OÜ (pilli- ja lauluõpe, 6); hariduse- ja kultuuriselts Kaur (pilliõpe, 6); Rakvere muusikakool (pilliõpe 5); Kunda muusikakool (pilliõpe, 2). Tantsu valdkonnas OÜ Just-Dance (tantsimine, 39); OÜ Esteetika- ja tantsukool (tantsimine, 22); MTÜ Urban Style (tantsimine, 4). Kunsti valdkonnad hariduse- ja kultuuriselts Kaur (kunstiring, 5); Rakvere Loovuskool MTÜ (kunstiring, 2).

Noortekeskustes lisandusid sellest õppeaastast uued ringid. Noorte ettevõtlikkuse arendamiseks on Uhtnas ja Vaekülas ettevõtluse ring, Ubjas spordi- ja tervisering noortekeskuse töötaja juhendamisel. Sõmeru noor-

tekeskuses alustas noorte suhtlemise ja kaasamise ring. Noortekeskustes lisandunud ringide eelarveks kokku 2017. a (4 kuud) on 7533 eurot ja 2018. aastal 15 165 eurot. Lisandunud ringide kohta saab infot piirkonnas tegutsevatest noortekeskustest.

Siinkohal tuletaks meelde lapsevanematele, kelle laps saab toetust Sõmeru vallalt huvitegevuse või -hariduses osalemiseks, et kui õppeaasta jooksul mingil põhjusel valitud huvitegevus lõpetatakse ja laps huvitegevuses ei osale, siis tuleks lapsevanemal sellest kindlasti teavitada vallavalitsust.

Huvitegevus on lapse arengut toetav ja arendav tegevus ning selle võimaldamine arendab lapse emotsionaalset, sotsiaalset ja füüsilist võimekust.

KAIRE SMIRNOVA
haridus- ja lastekaitse spetsialist

Uhtna hooldekodu sõnas ja pildis

Rõõmsad kohtumised hooldekodus

Üksindus ja tervise halvenemine on koledad tunded. Hea, kui leidub kohti, kus sinu eest hoolitsetakse nii füüsiliselt kui vaimset. Uhtna hooldekodu on koht, mis püüab kogu hingest luua seda kodutunnet, kus jätkuks sooje sõnu, abistavaid käsi, säravaid silmapaare ja peamine, hingelist rahulolu.

Tundub, et Uhtna koolis laulab iga laps. Külla on tulnud Uhtna kooli väikesed näitlejad ja laululapsed.

Heino Preinvalz rõõmustab pillimänguga majaelanikke.

Nii on juba mõnda aega tehtud head koostööd ja kutsutud ka sealsetele

elanikele külalisi väljastpoolt, mis aitaks halli argipäeva pisutki värvi tuua.

Roela rahvamaja naisansambli on kuulama tulnud ka külarahvas.

Novembrikuu oli hooldekodus justkui kontserdi-

kuu, kus laulurõõmu töid nii suured kui väikesed.

Infoks loomapidajale – volitatud veterinaararstide tööülesanded uuest aastast muutuvad

Veterinaar- ja toidumet kavandab järgmise aasta algusest muudatusi eesmärgiga tõsta karjakontrollide kvaliteeti, et paremini tagada loomatervise valdkonnas teenuste osutamine ning luua üle riigi sarnane lähenemine. Täna on Veterinaar- ja Toidumeti juures lepingute alusel tööd teinud 86 volitatud veterinaararsti, kes on nii kontrollinud karjasid kui ka teinud loomade diagnostilisi uuringuid. Üle riigi pole need tegevused olnud ühetaolised, samuti on esinenud huvide konflikte volitatud veterinaararsti riiklike ametikoostuste ja tema põhitegevuse vahel. Seetõttu asendame täna

lepingupõhiselt toimiva volitatud veterinaararsti töö ametnike igapäevatööga.

Uue süsteemi väljatöötamiseks loodi selle aasta alguses Veterinaar- ja Toidumeti vastavasisuline töörühm. Nii töörühmas kui aruteludes erialaliitudega jõuti järeldusele, et kõige efektiivsem on muuta hetkel kehtivat süsteemi sel viisil, et ametlikke kontrollitoiminguid hakatakse edaspidi läbi viima maakondlike veterinaararstide ametnike poolt. Selleks võetakse üle Eesti tööle kaheksateist veterinaarharidusega järelevalveametnikku. Alates 1. jaanuarist 2018 antakse kontrollitoimingud - karjade

kontrollid, järelevalve väiketa-pamajades ning tõendite väljastamine - täies mahus üle järelevalveametnikele. See tähendab seda, et alates 1. jaanuarist 2018 ei pea loomapidaja oma karja mistahes tervishoiualase staatuse kinnitamise dokumendi saamiseks pöörduma mitte enam volitatud veterinaararsti, vaid maakondliku veterinaararstide poole.

Samuti jääb alates 1. jaanuarist 2018 maakondlike veterinaararstide korraldada TSE (näiteks nn hullu lehma tõve) seire.

Tuletame ka meelde, et loomapidaja kohustuseks on teavitada veterinaararstist üle 48

kuu vanuse veise ning üle 18 kuu vanuse lamba ja kitse surmast, et maakondliku veterinaararstide ametnik saaks tulla ja esimesel võimalusel võtta nõutava ajaproovi.

Ühesõnaga: karjade kontrollid planeeritakse riskianalüüsi alusel edaspidi maakondlikes veterinaararstide ning viiakse läbi järelevalveametnike poolt.

Volitatud veterinaararstide tööks jäävad uuest aastast alates riiklike loomatauditõrje programmide põhised karjade monitooringud ja diagnostilised uuringud. Tegemist on pikalt ette planeeritavate tegevustega. Selleks võtavad volitatud veteri-

Vallavalitsuses otsustati

6. novembril

- Nõustuda OÜle T.R. Tamme Auto keskkonnaparkeetria väljastamisega.
- Anda nõusolek Aru-Lõuna karjääri korrastamistingimuste nõuetele.
- Sõlmida ühe isikuga sotsiaalkorterite kasutamise leping tähtajaga 31.05.2018.

13. novembril

- Maksta sotsiaaltoetusi kokku summas 538 eurot.
- Nõustuda Silmu tee 2a katastriüksuse jagamisega.
- Muuta Kaarli-Katgutaguse tee ruumikuju ja sõlmida isikliku kasutusõiguse seadmise leping.
- Anda ehitusload Puistee tn 20 asuva hoone ümberehitamiseks ja OÜle Ardor PVC halli ehitamiseks.
- Anda kasutusluuba Sõmeru alevikus Pikk tn 17 asuval üksik-alamule.
- Väljastada ASle Tormi R.K. projekteerimistingimused laahoone projekteerimiseks.

20. novembril

- Anda ehitusluba Staadioni tn 6 kinnistule üksikelamu ehitamiseks.
- Anda kasutusluba Mesika tn 10 kinnistul asuval üksikelamule.
- Maksta sotsiaaltoetusi kokku summas 175 eurot.

27. novembril

- Maksta sotsiaaltoetusi kokku summas 198 eurot.
- Nõustuda Kalmu katastriüksuse jagamisega.
- Seada Staadioni tänava kinnistule isiklik kasutusõigus OÜ Elektrilevi kasuks.
- Anda ehitusluba OÜ-le TestDrive lauda ümberehitamiseks sõidukite teeninduse hooneks ning OÜ-le Kohala S.F küüni laiendamiseks ja ümberehitamiseks laudaks.

Vallavolikogus otsustati

15. novembril

- Lõpetada Tööstuspargi kinnistu ja lähiumbruse maa-ala detailplaneeringu koostamise menetlus.
- Maksta ametist lahkuvatele vallavanematele ja volikogu esimeestele hüvitist alljärgnevalt: Peep Vassiljev 27 454,44 eurot; Aivar Aruja 23 100 eurot; Maido Nõlvak 6820,91 eurot; Toomas Rajamäe 9240,00 eurot.
- Kinnitada vallavolikogu ja vallavalitsuse liikmetele ning komisjoni liikmetele makstavate hüvitiste suurus.
- Vabastada alates 6. detsembrist vallavanema kohustustest Peep Vassiljev ja Aivar Aruja.
- Kinnitada ametiasutuse Rakvere vallavalitsuse struktuur.
- Kinnitada Rakvere vallavolikogu alaliste komisjonide esimeeste ja aseesimeeste valimistulemused alljärgnevalt: revisjonikomisjon – esimees Peeter Kalda, aseesimees Boriss Balõtšev; eelarve- ja arengukomisjon – esimees Riho Iskül, aseesimees Tarvo Plotnik; majandus- ja ettevõtluskomisjon – esimees Tarvo Plotnik, aseesimees Riho Iskül; haridus- ja noorsootöökomisjon – esimees Eve Kangur, aseesimees Sirje Rebane; sotsiaal-, tervishoiu- ja elanikkonnakaitse komisjon – esimees Margit Lichtfeldt, aseesimees Rita Uuetalu; kultuuri- ja spordikomisjon – esimees Toivo Murakas, aseesimees Allar Neeme; kogukonna- ja maaelukomisjon – esimees Rein Tam-mik, aseesimees Anneli Martinson.
- Kehtestada 2018. aasta Rakvere valla haldusterritooriumi maamaksumäärad alljärgnevalt: maamaksumäär 1,8% maa maksustamishinnast aastas; haritava ning loodusliku rohumaa maamaksumäär 1,0% maa maksustamishinnast aastas.

TEADE

Rakvere Vallavolikogu 15.11.2017 otsusega nr 9 lõpetati Aluvere küla Tööstuspargi kinnistu ja lähiumbruse maa-ala detailplaneeringu koostamine. Volikogu otsuse aluseks oli AS E-Piim Tootmine 03.11.2017 esitatud taotlus, kuna kavandatava piimatööstuse asukoha valik muutus.

HARLES KAUP
veterinaar- ja toidumeti
loomatervishoiu osakonna juhataja

Rasvad, valgud, mineraalid, vitamiinid, kapsad, kaalid ...

Nii see Ervin Lillepea poolt kuulsaks lauldud viisijupp väidab. Ja justkui selle kinnituseks tuli mittetulundusühing Vahva Vaeküla liikmetel idee korraldada hoidistepäev, koguda Vaeküla piirkonna külade elanike käest kokku retseptid ja kõita need kokku oma kogukonna retseptiraamatuks.

Ettevõtmise mõtet kommenteeris päeva põhikorraldaja Moonika Mänd järgmiselt: „Kõigile on teada, et parimad hoidised valmivad koduse retsepti järgi. Igas suguseltis on vähemalt üks retsept, mida säilitatakse põlvkonniti ja mille saladuseni jõuavad väga vähesed. Nõustute kindlasti sellega, et poest ei saa sama häid hoidiseid kui maavanaema juurest. Poehoidiste mii-nuseks on see, et nad kiirgavad e-ainetest ja konserve-antidest, mida me koduste tegemisel kunagi ei kasuta. Isetehtud on just nii tervis-

Žürri maitsmishoos.

likud, kui me ise soovime. Sageli kasvatame enamuse toorainest oma koduaias ja seda veel mahekasvatusega.”

Hoidistepäeval osales kokku 47 „võistlejat”, mille maitseomadusi hindas neljaliikmeline žürii, kuhu kuulusid Sõmeru valla koolide

kokad ja VIP külaline Maido Nõlvak.

Võistlustulle astuti kuues erinevas maitsekategoorias ning vastavalt sellele jagati ka valmistajatele tunnustusi.

• Parimate kurkide valmistajaks tunnistati Viktoriia Orumägi, kelle marineeritud kurgid olid žürii

Konkursil osalenud retseptid on koondatud raamatusse.

arvates väga maitsvad ja need „laulsid“ võrratult ehk olid ülikrõmpsud. Samad kurgid said ka rahvalemnikuks. Koos Viktoriiaga jagas parimate kurkide valmistaja tiitlit Maarika Raam, kelle koduköögis valmisid kurgid punasõstraga. Need olid žürii arvates midagi uut ja üllatuslikku, kuid samas väga tervislikud ja ülimaltsvad.

• Parima seenehoidise valmistajaks oli Maarika Aare.

• Parimad tomatid oli marinaadi pannud taas Viktoriia Orumägi.

• Letšolistest sai parimaks Galina Abeni adšiika.

• Erineva koostisega hoidiste kategoorias võitis Ksenja Mägi lihtsalt valmiva porgandi-küüslaugu salatiga.

• Magusate hoidiste hulgast sai võitjaks Merike Luik, kes oli valmistanud õuna-paprikamoosi.

• VIP lemmikuks osutusid Ivo Kasemetsa valmistatud marineeritud pärilsibulad tšilliga.

Täna on kaante vahel ka hoidiste retseptiraamat, mille eessõnas on öeldud: „Käesolevast retseptiraamatust leiate 48 hoidise retsepti. Panime kirja täpsed juhised, milliseid koostisosasid hoidiste tegemiseks vajate ning mis järjekorras neid lisada. Retseptiraamatu lisast leiate erinevad kaalu, mahu

ning mõõtühikute võrdlustabelid.

Usume, et meie piirkonna perekondade pärandretseptite tasub hoida alles tulevas-tele põlvetele veel aastaid ja aastaid.

Täname kõiki, kes osalesid 21. oktoobril hoidiste päeval oma toodete ja retseptidega ning aitasid koostada antud retseptiraamatut.

Illustreerivad pildid on üles pildistatud kogukonna liikmete hoidistest. Kogukonna hoidiste retseptiraamatu on koostanud ja köitnud Mittetulundusühing Vahva Vaeküla liikmed.

Kogukonna hoidiste retseptiraamatu rahastajaks on siseministeerium ja Kodanikuühiskonna Sihtkapital, kaasrahastajaks mittetulundusühing Vahva Vaeküla.

Vahva Vaeküla hoidiste-päeva kommenteeris

SIRJE REBANE

Noorte Tugila - Põnev ja rõõmu toov elumuutus on võimalik!

Kui ühel Lääne-Virumaa noorel on jäänud kool pooleli või pole sobivat töökohta silmapiiril, ei tasu mingil juhul lootust kaotada, sest põnev ja rõõmu toov elumuutus on võimalik! Selleks tuleks üles leida kodule lähim Noorte Tugila.

Lugusid, mis kinnitavad, et iga noore jaoks leidub mingi lahendus, on Noorte Tugila keskustel üle Eesti sadu. Kui otsida varakult abi, võib suuremaid probleeme isegi ennetada.

Nii juhtus eelmisel kevadel lõpuklassis olevate noormeestega, kes olid kindlad, et põhikooli nad ei lõpeta. Samuti ei olnud neil soovi sügisel õpinguid jätkata ega tööle minna. Noorte Tugila töötaja sai lähemal suhtlemisel teada, et trotsi põhjuseks oli hirm lõpueksamite ees. Isegi õpetaja oli neile öelnud, et matemaatikaeksamit nad tehtud ei saa. Üheskoos Tugila töötajaga otsustati ühiselt õppida ja eksamiks valmistuda. Mitu nädalat lahendati seltsis ülesandeid ja arutati läbi keerulised teemad. Selle tulemusena kasvas noormeeste enesekindlus ja usk oma võimetesse ning mõlemad said eksamid tehtud. Pärast põhikooli lõpetamist tahtsid enesekindluse taastanud noormehed juba ise haridusteed jätkata.

See on vaid üks näide. Ligi 36% Lääne-Virumaa Noorte Tugilasse pöördunud noortest on katkestanud koolitee. Noortel, kes lahkuvad kutse-

või ülikoolist, on üheks põhjuseks eriala sobimatus. Valik on tehtud juhuslikult ning õppima asudes mõistetakse, et see neile ei sobi, sest nad pole olnud piisavalt informeeritud, millised on tuleviku väljavaated antud erialal. Lisaks on madal õpimotivatsioon, mis tekitab läbikukkumistunde ning uut eriala nii kergekäeliselt enam ei valita vaid minnakse hoopis tööturule, mis võib ilma erialase hariduse ja kogemusteta olla väga keeruline.

Oluliseks õpingute katkestamise põhjuseks võib olla ka majanduslik olukord. Õppima asutakse kodukohast kaugemal ning transport ja elamiskulud on kallid. Olukorra leevendamiseks käiakse kooli kõrvalt tööle, aja planeerimine osutub suureks väljakutseks. Ühel hetkel tuleb langetada otsus, kas käia tööl või koolis. Rahaline olukord kallutab selle töö kasuks ning õpingud katkestatakse.

23% tugila noortest on hariduse omandamisest või tööturult eemale jäänud perekondlikel põhjustel. Lapsevanemaks saamisega kaasneb suur elumuutus. Kui noorel emal ei ole võimalik last kellegi hooleks jätta, otsustab ta õpingud edasi lükata ning lapse kasvades minnakse üldjuhul juba edasi tööle. Ilma puuduvate kogemustest ja haridusest, võib see osutuda kardetud raskemaks. Lisaks tuleb arvestada kõigi lapse vajadustega.

Lisaks on tugila olnud toeks neile noortele, kes on jäänud hooldama mõnda oma lähedast - vanemat või vanavanemat. Sellisel juhul on oluline, et noorel oleks lisaks kohustustele mõni huvitav ja arendav tegevus väljaspool kodu.

Noorte Tugilasse pöördunud noortest 24 % elavad maapiirkonnas, kus on suureks väljakutseks töö leidmine. Vabu töökohti on vähe ning linnas tööl käies sõltutakse

ühistranspordist. Samuti jäävad neile kaugeks erinevad vabaaja veetmise võimalused.

17% noortest on erivajadusega või muud moodi ebasoodsas olukorras, mis raskendab õpingutes osalemist ja tööl käimist. Näide noorest, kes erikooli sulgemise tõttu jäi kolmeks aastaks koduseks, kuna ei teadnud erihooletandeteenuste võimalustest. Tugila abiga sai esialgu tehtud rehabilitatsiooni tegevuskava, mille käigus hinnati toimetulekut ja kõrvalise abi vajadust. Täna on noor erihooletandeteenuste ootejärjekorras olnud üle poole aasta. Tuleb varuda kannatust, et abivajaja saaks õiget toetust ja hoolitsust, kuna riigil ei jätku raha kõigi aitamiseks.

Ühe noore lugu

Kuni 8-aastaseni oli mu elu normaalne, just selline nagu olema peaks. Siis kohtus ema mu kasuisaga. Algu oli sellest suhteliselt savi, sest 90% ajast ei olnud ma väga kodus. Olin õnnelik elurõõmus noor inimene, kellele meeldis suhelda ja otsida põnevaid seiklusi. Kui ma olin umbes 13. aastane kolisime kasuisa juurde. Siis muutus mu elu totaalneks põrguks. Kasuisaga läbi ma ei saanud, sest ta oli agressiivne, kiuslik ning mõnitas ja alandas. Mul ei olnud sõpru ega tuttavaid. Kuni põhikooli lõpuni oli minu päev kool-kodu-kool-kodu. Vähe sellest, et kodus pidevalt mõnitati, kiusati ka koolis. Hakkasin vältima suhtlemist. Muutusin kinniseks, endasse tõmbunuks, minu enesekindlus ja enesehinnang olid hävinenud. Kodus ja ka koolis oli pidev stress. Kuski ei olnud kohta, kus ma oleksin tundnud ennast turvaliselt. Õues käisin väga vähe. Mingil perioodil ainult 2–3 korda kuus. Tekkisid ärevushäired. Hakkasin kartma igasuguseid tobedaid asju ja

olukordi, mingil hetkel isegi inimesi. Mõni aasta hiljem kolis üks algklassi aegne sõber mu kodukohale lähemale, siis sai veidi rohkem väljas käidud. Ta oli ainuke kellega ma suhtlesin.

23-aastaselt avastasin, et hakkas vähehaaval eesti keelt unustama, sest minu suhtlus oli koondunud arvutisse, kus kasutasin iga päev inglise keelt.

Ühel päeval kõnetas mind tänaval Noorte Tugila noorsootöötaja. Ta meenutas meie esimest, umbes 4 aasta tagust kohtumist. Olin üllatunud, et ta mind ikka veel mäletas.

Pärast seda muutus mu elu paremuse poole. Kokkusaamistel rääkisime unistustest, eesmärkidest ja niisama elust ja olust. Mul oli inimene, kes mind kuulas, julgustas, toetas ja oli kuidagi lihtsalt kogu aeg olemas. Üle pika aja tõi mind noorsootöötaja taas inimeste sekka, kutsudes ühe ürituse tarbeks ettevalmistusi tegema. Mind valdas paanika – võõras kohas võõraste inimestega. Järgmine suurem samm oli see kui noorsootöötaja kutsus töötukassa inimese mulle nende võimalustest rääkima. Otsustasin ennast kohe ka arvele võtta ja valida muutuste tee. Mõistsin, et ainult mina ise saan ennast aidata. Teised inimesed võivad sind vaid suunata ja toetada.

Alustasin vabatahtlikuna. Soovisin inimeste sekka tagasi tulla ja teada saada, mis minu kodukohas toimub. See aitas laiendada silmaringi ja leida üles tegevused, mis mulle sobivad ja meeldivad. Olin abiks taaskasutuse poes ja linnuses. Olime noorsootöötajaga rääkinud ka vabatahtlikuna töötamise võimalustest välismaal. Tundsin, et ma ei ole veel valmis minema, kuid mu sõber läks. Emotsioonid olid positiivsed. Kevadel olin valmis ka ise 1 kuuks välismaale

vabatahtlikuks minema. Tegin selle ära! 1 kuust sai kaks ja 2 kuust sai kolm. Täna pole ma Eestisse veel tagasi jõudnud. See on minu elu üks ägedamaid ja positiivsemaid kogemusi. Peale pikka 9 aastast kodus istumisest tunnen taas elust rõõmu ja naudin seda mida ma teen.

Julge teisiti mõelda ja eristuda!

Tugilasse on oodatud 15–26-aastased noored, ka noored lapsevanemad, kes on suures segaduses ja ei tea kuidas edasi liikuda, siis siin ei mõisteta kedagi hukka, vaid toetatakse iga võimalikul viisil. Kui on hirm tulla üksinda, võib julgelt sõbra või pere liikme kaasa võtta.

Millist tuge Noorte Tugila pakub?

Igale Noorte Tugilasse tulevale noorele annavad sealsed noorsootöötajad just sellist abi, mida noor vajab. Pakutakse esmanõustamist ja kaasatakse noorsootöoga seotud tegevustesse.

Koostööpartnerite kaudu on võimalik saada psühholoogilist tuge, tööpraktikat, koolitusi ning vajadusel aidatakse isegi töödandjatega suhtlemisel. Toimub palju huvitavaid töötubasid ja üritusi. Oma võimete tundmaõppimiseks on võimalik end ka vabatahtlikuna proovile panna. Julgustav peaks olema see, et vahel piisab vaid ühest konsultatsioonist või heast sõnast, et noorel tekiks julgus minna tööle või uuesti kooli. Lisaks hoitakse noortega kontakti vähemalt kuus kuud ning vajadusel või uue probleemi tekkel on ta alati tagasi oodatud. Noortekeskuste Noorte Tugila programmi tegevusi rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse poolt elluviidava ESF

kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhoivevalmiduse parandamine“ raames. Programmi viib ellu Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus.

Kuidas toimida?

1) Võta ühendust Noorte Tugila noorsootöötajatega Oxana Nikitina, 5301 5577, oxana@someru.ee

Elin Lemberg, 5858 1616, elin.lemberg@rakvere.ee

Liisa Allsoo, liisaallsoo@gmail.com

või Facebooki vahendusel (Lääne-Virumaa Noorte Tugila).

2) Kohtu noorsootöötajaga, seal, kus tunned ennast hästi ja mugavalt (kabinetis, pargis, jooksurajal, kohvikus, kaubanduskeskuses, oma kodus).

3) Jutusta oma lugu. Noorsootöötaja suunavate küsimustega püütakse välja selgitada, millises suunas soovitakse elus edasi liikuda.

4) Kõige tähtsam on meele pidada – igast probleemist saab üle! Väga paljudel noortel on olnud just samasugused kahtlused või hirmud. Anna endale uus võimalus!

Noorte Tugila kohta leiab rohkem infot: www.tugila.ee

Info Lääne-Virumaa kohta:

Lääne-Virumaal oli tugila programmis oktoober 2017 seisuga 197 noort, sh noormehi 85 ja neidusid 109 (andmed puuduvad kolme noore kohta). Vanuseline jaotus: 43% on 20–24-aastased noored; 32% on 15–19-aastased; 13% on 25–26-aastased; 6% on 27-aastased ja vanemad; 4% noorte vanuse andmed puuduvad ning 2% on 12–14-aastaseid noori.

11. detsembril kell 17.30
Sõmeru raamatukogus
teemaõhtu

"PALJAJALU
HISPAANIA MÄÇEDES"

Külas on rännumees ALAR PEEK

Kohtumiseni raamatukogus!

9. DETSEMBRIL KELL 15.00
Uhtna kooli saalis
UHTNA NAISKOOR 10
JUUBELIKONTSERT

Kaasa teevad Uhtna
mandoliiniorkester ja Uhtna
pasunakoos

14. DETSEMBRIL KELL 11.00

SÕMERU Keskusehoones
KODUSTE LASTE JÕULUPIDU

KES EI OSALE, SAAB PAKI KÄTTE
SÕMERU VALLAVALITSUSEST KUNI
22. DETSEMBRINI.

INFO TEL. 5334 1907

14. detsember kell 14.00

Sõmeru keskusehoones
EAKATE JÕULUPIDU

Külaliseks Heidi Tamme

Esinevad eakate taidluskollektiivid
Pakid saavad Sõmeru valla eakad 80+

Buss väljub Uhtna lasteaija parklast kell 13.15,
Ubja külakeskuse eest kell 13.25.
Buss viib pidulised tagasi.

Bussisoovijatel palume ennast
KINDLASTI enne 12. detsembrit
registreerida tel 5334 1907

9. – 20.
detsembrini
saab Sõmeru
raamatukogus

näha
saviringi
töid

10. jaanuarist kella 11.00-12.00
alustab Sõmeru raamatukogus
EAKATE ARVUTI ALGÕPE KURSUS

Info ja
registreerimine
telefonil
53341907
(Siiri)

Aeg eluaastaid helde käega mõõtku
ja kauneid hetki kandku mälestuste teelt.
Aeg minnes muremõtteid kaas võtku
ja elurõõmu andku aastad veel.

Õnnitleme detsembrikuu
juubilare ja sünnipäevalisi

94. sünnipäeval
ERNA-LEONTINE PÕDER Näpi
92. sünnipäeval
BENITA DAMMERT Vaeküla
90. sünnipäeval
SELMA LEER Roodevälja
88. sünnipäeval
VILMA SEIDELBERG Sõmeru
LINDA SILLA Ussimäe
87. sünnipäeval
MEINHARD NIRK Sõmeru
86. sünnipäeval
PAUL TÖNNOV Ubja
83. sünnipäeval
ÜLO PREMET Ussimäe
VALENTINA GALITŠEVA Raudlepa
HARRI RAJA Kohala
81. sünnipäeval
EVI RENSER Varudi-Vanaküla
75. sünnipäeval
VAIKE GURKINA Roodevälja
70. sünnipäeval
EERO MIKKO ILMARI JYLHÄ Ussimäe

Ootus sai otsa
ja valu läks üle,
nüüd ta siis ongi
juba teil süles.
Poisipõnn nõpsnina,
varbad kui herved,
soovime sulle, et oleksid terve.

OLIVER MAIPOOM Sõmeru
HENRY LEHISTE Ubja

Parimad ootavad taas tunnustamist

Rakvere vallavalitsus ootab ettepanekuid valla aumärgi kandidaatide esitamiseks. Aumärk antakse füüsilisele isikule erilise austusavaldusena vallale osutatud väljapaistvate teenete eest hariduse, kultuuri, sotsiaal-, tervishoiu, majanduse ja muudes valdkondades. **Taotluste esitamise tähtaeg on 15. jaanuar.** Taotlusesse märkida tunnustamiseks esitatava isiku nimi, elukutse, amet, töö- või teenistuskohat. Tunnustamiseks esitatava isiku teenete kirjeldus ning ühe lauseline formuleering, mille eest tunnustust avaldatakse. Kindlasti märkida taotluse esitaja nimi, aadress, kontaktandmed, taotluse esitamise kuupäev ja taotluse esitaja allkiri. Märgi andmise otsustab volikogu. Samuti andke teada nendest inimestest, kes on 2017. aastal korda saatnud mõne valla jaoks olulise hea teo, teinud annetuse, abistanud, hoolinud, märganud jne, et saaksime neid tunnustada tänuplaadiga „Hea tegu“. Lisaks eelpool toodule ootab vald kandidaate tubli ettevõtja kategoorias. Kandidaatide nimed koos hea teo lühikirjeldusega on oodatud 15. jaanuariks: vald@someru.ee.

Tunnustamine toimub vabariigi aastapäevale pühendatud öhtul 23. veebruaril Sõmeru keskusehoones.

6. jaanuaril,

kolmekuningapäeval kell 16.00
lõpetame jõuluaja Sõmerul
SUURE KUUSELÕKKEGA
Puiestee tänava äärsel
haljasalal.

Too oma kuusk ka lõkkesse!

Ida prefektuuri info

Ööl vastu 11. novembrit lõi 17-aastane neiu Sõmeru alevikus Puiestee tänaval asuvas korteris 16-aastast neiu. Juhtunu kohta alustati kriminaalmenetlus karistusseadustiku paragrahvi järgi, mis käsitleb kehalist väärkohtlemist (KarS §121 lg. 1)

Kuidas küll süttivad-kustuvad
tähed õhus ja nimeses,
otsekui ohe sa lendu lähed
liuglevas pimedas...

Mälestame

EHA PEETI 26.05.1938-07.11.2017 Sõmeru
ÕIE JAHTMAA 01.10.1942-24.11.2017 Sõmeru